

Empower Youth, Explore stories - EYES

Kulturális örökség - Jó gyakorlatok

Készítette:

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Projekt szám: 2024-2-DE04-KA220-YOU-000293002

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

1

BELGIUM

JÓ GYAKORLAT N°1: ÖRÖKSÉGISMERETI FOGLALKOZÁSOK

Örökségkutató tevékenységek iskolák számára, amelyek ötvözik a terepgyakorlatokat, a kreativitást és az oktatási forrásokat

JÓ GYAKORLAT N°2: FOGADJ ÖRÖKBE EGY MŰEMLÉKET!

A tanulók kreatív és közösségi szerepvállalással kapcsolatos tevékenységek révén felfedeznek és népszerűsítenek egy kiválasztott műemléket.

JÓ GYAKORLAT N°3: HAGYOMÁNYOS MESTERSÉGEK BEMUTATÓJA

A foglalkozáson a diákok gyakorlatban ismerkedhetnek meg a hagyományos mesterségekkel.

2

NÉMETORSZÁG

JÓ GYAKORLAT N°4: LEIPZIGER NOTENSPUR

Digitálisan vezetett túra Lipcse gazdag zenei történelmének felfedezéséhez

JÓ GYAKORLAT N°5: MIT SCHILDKRÖTEN DURCH ZICKZACKHAUSEN

Többdimenziós szerepjáték Frankfurt egyik kerületének történetéről

JÓ GYAKORLAT N°6: STOLPERSTEINE DER FAMILIE ZEISLER

A Zeisler család lerombolt házána egykori helyén diákok tanulmányozzák és osztják meg a holokauszt történetét.

3

MAGYARORSZÁG

JÓ GYAKORLAT N°7: BUDAPEST100

Egy közösségi hétvége, ahol a helyiek történelmileg jelentős épületeket nyitnak meg és megosztják a mögöttük álló történeteket

JÓ GYAKORLAT N°8: HOSSZÚLÉPÉS. JÁRUNK?

Tematikus gyalogtúrák Budapest rejtett történelméről, zsidó örökségről, kommunizmusról, építészetéről és sok másról.

TARTALOMJEGYZÉK

JÓ GYAKORLAT N°9: UCCU ROMA INFORMÁLIS OKTATÁSI ALAPÍTVÁNY

Fiatal roma önkéntesek képzése gyalogtúrák és iskolai workshopok vezetésére a roma kultúráról és történelemről Budapesten és Pécsen.

4

LENGYELORSZÁG

JÓ GYAKORLAT N°10: COOLSKILLS

Eszközkészlet, amellyel a kulturális és örökségvédelmi oktatás támogathatja a fiatalok modern kulcskompetenciáinak fejlesztését

JÓ GYAKORLAT N°11: ÖRÖKSÉG A JÖVŐÉRT

Fiatalok és idősek lengyel-olasz integrációja az örökségen keresztül.

JÓ GYAKORLAT N°12 : HAGYOMÁNYAINK

A kulturális örökség és a regionális történelem népszerűsítése rendezvények, workshopok és tanulmányutak szervezésével

5

SZERBIA

JÓ GYAKORLAT N°13: CREATECH

A koragyermekkori nevelés átalakítása kulturális örökséggel és digitális eszközökkel

JÓ GYAKORLAT N°14: BEOTURA

Fiataloknak szóló digitális idegenvezető Belgrád örökségéről

JÓ GYAKORLAT N°15: ÖRÖKSÉG HUBS

Különböző országokból származó fiatalok megosztják kultúrájukat digitális alkotások és cserelátogatások révén

Bevezetés

Ez a dokumentum olyan európai kezdeményezések gyűjteménye, amelyek példát adnak arra, hogyan lehet a kulturális örökséget felfedezni, értelmezni és megosztani. Belgiumból, Németországból, Magyarországról, Lengyelországból és Szerbiából származó iskolai, civil, kulturális és közösségi szervezetek tapasztalatait gyűjti össze, bemutatva az örökségedagógia és az ifjúsági részvétel rendkívül sokszínű megközelítéseit.

A digitális városnéző alkalmazásoktól és az élményalapú műhelyfoglalkozásoktól kezdve a generációk közötti projekteken, kreatív történetmesélésen, városi sétákon és közösségi archívumokon át ezek a példák azt mutatják, hogy az örökség miként válhat hozzáférhetővé, inspirálóvá és valóban részvételi – különösen a fiatalok számára.

A dokumentumnak két fő célja van:

- Egyrészt olyan konkrét eseteket mutat be, amelyek szemléltetik, hogy az örökséghez kapcsolódó projektek hogyan tudnak reagálni a helyi igényekre, elősegíteni a kreativitást, ösztönözni a társadalmi szerepvállalást, és erősíteni az identitást és a közösséghez tartozás érzését. Számos jó gyakorlatban erősen megjelenik a törekvés arra, hogy a fiatalok valóban központi szereplők legyenek – ne csupán a történelmi tudás passzív befogadói, hanem annak aktív értelmezői, alkotói és őrzői. Legyen szó belgrádi digitális túrák fejlesztéséről, vallóniai műemlékek örökbefogadásáról vagy sztereotípiákat lebontó sétákról Budapesten, a fiatalok saját közösségeik örökségének nagykövetéivé válnak.
- Másrészt a dokumentum átültethető tanulságokat kínál pedagógusoknak, ifjúsági szakembereknek és szervezeteknek, akik hasonló tevékenységeket szeretnének létrehozni. A bemutatott jó gyakorlatok részletes információkat tartalmaznak a megvalósításról, szükséges erőforrásokról, kihívásokról és az elért eredményekről, így értékes hivatkozási alapot nyújtanak mindazoknak, akik inspirációt vagy útmutatást keresnek. Emellett több példában is jól látszik, hogy a digitális eszközök kiemelten fontos szerepet játszanak: hozzáférhetővé, interaktívá és vonzóvá teszik az örökséget, és az absztrakt történelmi fogalmakat kézzelfogható élménnyé alakítják.

A példákból közös tanulásként az rajzolódik ki, hogy az örökség élő, dinamikus folyamat, amelyet maguk a közösségek formálnak. Most pedig rajtad a sor. Arra hívunk, hogy fedezd fel ezeket a jó gyakorlatokat, meríts belőlük ihletet, és alakítsd a saját környezetedre, hozzájárulva ahhoz, hogy a fiatalok és a helyi közösségek új lehetőségeket találjanak saját örökségük megélésére és újraértelmezésére.

EYES – Jó gyakorlatok n°1

Szervezet neve:	ELAN
-----------------	------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
---	-----

Felelős szervezet	Urban.brussels
-------------------	----------------

2. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat neve:	Örökségismereti foglalkozások	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Belgium
	Régió	/
	Város	Brüsszel

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása:	A „Classes du Patrimoine” (Örökségismereti foglalkozások) ingyenes, játékos és interaktív örökségfelfedező foglalkozásokat kínál a brüsszeli iskoláknak, amelyek terepbejárásokat, kreatív feladatokat és rövid vagy hosszú távú projektekhez kapcsolódó oktatási eszközöket kombinálnak.
-----------------------------------	---

A gyakorlat részletes leírása:	A „Classes du Patrimoine” az Urban.brussels által koordinált oktatási kezdeményezés. Ingyenes programokat kínál a Brüsszeli Fővárosi Régió iskoláinak, amelyek célja a helyi örökség felfedezése. A célcsoportot általános és középiskolás tanulók, valamint tanáraik alkotják. A programot azért hozták létre, hogy erősítsék a diákok tudatosságát az épített örökség fontosságáról, valamint annak a kollektív emlékezettel és a városi identitással való kapcsolatáról. A tevékenységek az iskolai szinthez igazodnak, és történhetnek helyszínen (a történelmi belvárosban vagy az iskola közelében), illetve műhelymunka formájában. A foglalkozások során a tanulók megismerik az építészeti technikákat, történelmi stílusokat és várostervezési elveket, miközben arra ösztönzik őket, hogy gondolkodjanak környezetükről. Az alkalmazott módszerek ötvözik a megfigyelést, elemzést, csapatmunkát és kreatív kifejezőmódokat (pl. makettezés, rajz, szerepjáték). A gyakorlatot az Urban.brussels örökségpedagógusai és animátorai valósítják meg az iskolákkal együttműködésben. Fő érintettek: a Brüsszeli Régió, állami és támogatott iskolák, tanárok és családok. A kedvezményezettek között évente több mint 1 000 diák szerepel.
Szükséges erőforrások:	A programot a Brüsszeli Fővárosi Régió finanszírozza. Kéthárom, örökségre specializálódott pedagógust igényel, valamint eszközöket a műhelyekhez (rajzok, makettek, védőfelszerelés). Minden szükséges anyagot az Urban.brussels biztosít.

Időkeret (kezdő- és végdátum):	2008 óta folyamatos
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	Évente több mint 50 osztály vesz részt a programban. A tanári visszajelzések szerint nő a diákok érdeklődése és kíváncsisága az örökség iránt. Több iskola évről évre visszatér, a kezdeményezés pedig más brüsszeli örökségi oktatási modellek kialakítására is inspiráló hatással volt.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A gyakorlat könnyen átültethető más, gazdag építészeti örökséggel rendelkező városokban. A siker kulcselemei: az ingyenes hozzáférés, az iskolákkal való szoros együttműködés, a multidiszciplináris módszerek (történelem, művészet, urbanisztika), valamint a helyi örökségvédelmi szakemberek bevonása. A program előnye, hogy a regionális tervezési hatósághoz kapcsolódik, ami intézményi támogatást és láthatóságot biztosít. Más városok vagy régiók kis szakértői csapatokkal és kulturális intézmények bevonásával könnyen megismételhetik. Vallóniában hasonló kezdeményezést „Classes du Patrimoine et de la Citoyenneté” néven próbálták ki.
Kulcsszavak:	örökségpedagógia, építészet, kulturális identitás, fiatalok, Brüsszel, részvételi tanulás
Szakértői vélemény:	Elisabeth Gybels (Urban.brussels, Kulturális Örökség Igazgatóság) így értékeli a programot: „Ezek a tevékenységek interaktív, eredeti és állampolgárközpontú megközelítést kínálnak az örökséghez, lehetővé téve a fiatalok számára, hogy megismerjék a kisebb és nagyobb örökségi elemeket egyaránt – mindkettő kollektív identitásunk és történelmünk része.”

EYES – Jó gyakorlatok n°2

Szervezet neve:	ELAN
-----------------	------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős szervezet:	AWAP
--------------------	------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat neve:	Fogadj örökbe egy műemléket!	
A gyakorlat helyszíne:	Ország	Belgium
	Régió	Wallonia
	Város	Various municipalities across Wallonia

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	Az „Adoptons un Monument” (Fogadj örökbe egy műemléket!) egy vallóniai oktatási program, amelyben az iskolák „örökbe fogadnak” egy helyi műemléket. A diákok kreatív és állampolgári tevékenységeken keresztül fedezik fel, dokumentálják és népszerűsítik az általuk választott helyszínt.

A gyakorlat részletes leírása:	Az „Adoptons un Monument” a Vallon Örökségvédelmi Ügynökség (AWaP) kezdeményezése. A program lehetővé teszi, hogy vallóniai iskolai osztályok szimbolikusan „örökbe fogadjanak” egy általuk választott helyi műemléket. A cél a diákok és a helyi közösségek épített örökséggel kapcsolatos tudatosságának és elköteleződésének erősítése. A célcsoportot általános és középiskolás tanulók, valamint tanáraik alkotják. A program a helyi állampolgári részvétel, a generációk közötti tudásátadás és az örökségalapú oktatási innováció iránti igényt elégíti ki. A műemlék kiválasztása után a diákok egy strukturált folyamaton mennek keresztül: történeti kutatás, helyszínbemutató, művészeti feldolgozás és nyilvános bemutatók. A tevékenységek között szerepel rajzolás, fotózás, színházi jelenetek, történetmesélés és digitális alkotások. A tanulók találkozhatnak helyi örökségvédelmi szakemberekkel vagy idősebb lakosokkal is, akik személyes történeteket osztanak meg a helyszínnel kapcsolódóan. A projektet a tanárok koordinálják, gyakran AWaP-oktatók támogatásával. A program az önállóságot, a kreativitást és az állampolgári kompetenciák fejlődését támogatja. Fő érintettek: AWaP, iskolák, önkormányzatok és családok. A kedvezményezettek nemcsak a tanulók, hanem a helyi közösségek is, akik újra felfedezik a számukra ismerős tereket.
Szükséges erőforrások:	AWaP által biztosított oktatási anyagok, tanári és örökségvédelmi facilitátori támogatás, hozzáférés az örökbefogadott műemlékhez, opcionális utazási költségek és művészeti eszközök. Kiállítások vagy közösségi bemutatók szerény, helyi finanszírozása igényelhető.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2006 óta folyamatos

A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A program indulása óta több mint 300 műemléket fogadtak örökbe iskolák. A projekt 2010-ben Europa Nostra-díjat kapott innovatív oktatási megközelítéséért. Az iskolák gyakran újra részt vesznek a programban, a diákok alkotásait pedig regionális kiállításokon mutatják be.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A gyakorlat könnyen átültethető bármely olyan régióban, ahol van kézzelfogható vagy szellemi örökség. Moduláris felépítése (helyszín kiválasztása, oktatási szakasz, kreatív produktum, nyilvános bemutatás) nagy rugalmasságot biztosít. A siker kulcsa a helyi elköteleződés, a tanárok motivációja és a kulturális intézmények támogatása. Az „örökbefogadás” szimbolikus aktusa erős felelősségérzetet és tulajdonosi szemléletet alakít ki a diákokban. A program támogatja a tantárgyközi tanulást is (történelem, földrajz, művészet, nyelvek, digitális készségek). Franciaországban és Olaszországban is léteznek hasonló programok, ami nemzetközi adaptálhatóságát bizonyítja. A koncepció formális iskolai kereteken kívül működő ifjúsági csoportokra is alkalmazható.
Kulcsszavak:	örökségpedagógia, műemlék, közösségi részvétel, iskolai projekt, kulturális identitás, kreatív tanulás
Szakértői vélemény:	Muriel De Potter, az AWaP projektkoordinátora 2023 márciusában (Genappe – nyolc műemléket fogadtak örökbe a bousvali diákok): „Eredetileg a bousvali Sainte-Marie iskola tanulóinak csak a Chapelle du Try-au-Chêne kápolnát kellett volna örökbe fogadniuk, de a projekt kibővült, és mára nyolc műemléket kutattak fel, gyűjtöttek róluk információkat és végeztek alapos helyszíni látogatást.” Valérie De Bue miniszter, aki szintén jelen volt az eseményen, hangsúlyozta:

	„Ez egy korai életkortól kezdődő érzékenyítés arra, hogy mennyire fontos ezt az örökséget megőrizni és továbbfejleszteni.”
--	--

EYES – Jó gyakorlatok n°3

Szervezet neve:	ELAN
-----------------	------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős szervezet:	AWAP
--------------------	------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat neve:	Hagyományos mesterségek bemutató	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Belgium
	Régió	Wallonia
	Város	

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	Egy oktatási workshop, ahol a diákok gyakorlati tevékenységeken keresztül fedezik fel a hagyományos mesterségeket. A foglalkozás során fejlődik együttműködési készségük, kritikai gondolkodásuk és technikai tudásuk, miközben megismerik az épített örökség helyreállítását és annak fontosságát.

A gyakorlat részletes bemutatása:	A Vallon Örökségvédelmi Ügynökség (AWaP) által kínált Orientation Class a középiskolásoknak szól, második évfolyamtól kezdődően. A 4–5 napos program során a diákok különböző hagyományos mesterségeket fedeznek fel: asztaloság, kőművesség, kőfaragás, ólomüveg-készítés, szgraffító, mozaik és pala tetőfedés. Találkoznak szakemberekkel, meglátogatnak építkezéseket, és kipróbálják a hagyományos technikákat. A program ötvözi a gyakorlati workshopokat, az anyagok és felhasználásuk átgondolását, oktatási játékokat (társasjátékok, fotókvízek), valamint az épített örökség és annak helyreállításának megismerését. A résztvevők fejlődnek önállóságban, kritikai gondolkodásban, csapatmunkában, szakmai tudatosságban és a gépek biztonságos használatában. A foglalkozásokat egy oktatási tréner és egy mesterember vezeti. A tevékenység az Amay-i Örökségszakmák Központjában vagy a Soignies-i Pôle de la Pierre intézményben zajlik, a választott témától függően.
Szükséges erőforrások:	Oktatási facilitátor és mesterember, hozzáférés speciális műhelyekhez, hagyományos anyagok, játékos oktatási eszközök (tálcák, kvízek, feladatlapok), megfelelő helyszínek (műhely és építési terület), szükség esetén utazási és szálláslogisztika.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	A program évente szeptembertől júniusig érhető el; osztályonként 4–5 napig tart (2010 óta folyamatos).
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	Az iskolák rendszeres és növekvő részvételi aránya erős jelzése a program relevanciájának és sikerének. A program visszatérő jelenléte nyilvános eseményeken bizonyítja fenntarthatóságát és azt, hogy képes különböző célcsoportokhoz és örökségi kontextusokhoz alkalmazkodni. A tanárok és helyszíni oktatók folyamatosan

	pozitív változásokról számolnak be a diákok kulturális helyszínekhez való viszonyulásában, valamint a helytörténet iránti fokozott érdeklődésről a résztvételt követően.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	Ez a gyakorlatorientált pályaorientációs forma bármilyen olyan környezetben megvalósítható, ahol műhelyek vagy örökségvédelmi mesterségeket bemutató helyszínek elérhetők. A siker kulcsa a mesterek bevonása, az oktatási iránymutatás, valamint az erős kapcsolat egy konkrét helyszínnel. A koncepció olyan fiatalok számára is hasznos lehet, akik lemorzsolódtak az iskolából, vagy integrációs programokban vesznek részt.
Kulcsszavak:	hagyományos mesterségek, pályaorientáció, kézműves szakmák, gyakorlati tanulás

EYES – Jó gyakorlatok n°4

Szervezet neve:	EUD
------------------------	-----

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős szervezet:	Leipzig Tourismus and Marketing GmbH
---------------------------	--------------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat címe:	Leipziger Notenspur	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Németország
	Régió	Szászország
	Város	Lipcse

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	A „Leipziger Notenspur” egy digitálisan vezetett városi séta Lipcse belvárosában, amely a város gazdag zenei örökségét mutatja be és teszi felfedezhetővé.
A gyakorlat részletes leírása:	Lipcse története során számos világhírű zeneszerző otthona volt. Olyan komponisták éltek és alkottak itt, mint Johann Sebastian Bach, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Richard Wagner, Clara és Robert Schumann, Edvard Grieg, Gustav Mahler vagy Hanns Eisler. A város ezért több elektronikus idegenvezető alkalmazást is kínál, amelyek végigvezetik a turistákat és a helyieket

	azokon a helyszíneken, ahol a legfontosabb zeneszerzők éltek, alkottak vagy ahol műveiket először bemutatták. A séták különlegessége, hogy a felhasználók minden egyes helyszínhez kapcsolódó zeneművet is meghallgathatnak. Az érdeklődők egy ingyenes alkalmazást tölthetnek le, és többféle útvonal közül választhatnak – attól függően, hogy melyik zeneszerző érdekli őket, vagy milyen hosszú sétát szeretnének tenni. Az alkalmazás tájékoztatást ad a zeneszerző életéről, és hangélményt is biztosít: meghallgathatóak az adott komponisták zenéi, valamint olyan hangfelvételek is, amelyek az alkotás idejének környezetét idézik. Mindez egy vizuális és akusztikus élménnyé teszi a városi sétát, amelyben a felhasználók valóban elmerülhetnek.
Szükséges erőforrások:	Az alkalmazás letöltése és használata ingyenes. A felhasználónak csupán egy modern okostelefonra van szüksége, amely hozzáfér az alkalmazásboltokhoz, és rendelkezik GPS- és zenelejátszási funkciókkal.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	A felhasználók öt különböző túra közül választhatnak, mindegyik egy-egy zeneszerzőhöz kapcsolódik. A séták hossza 500 métertől 5,3 kilométerig terjed, a teljesítés ideje pedig attól függ, hogy milyen tempóban szeretnék bejárni az útvonalat.
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A gyakorlat kiváló példa arra, hogyan lehet a mobiltechnológiát felhasználni arra, hogy egy városi séta új, elmélyült élményt nyújtson a felhasználóknak az akusztikus elemek integrálásával. Ez új szinten szólítja meg a látogatókat, és rávilágít az audiofunkciókban rejlő lehetőségekre. Fontosnak tekintik, hogy a kulturális örökséget kulturális teljesítményekkel együtt mutatják be.

Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A zene önmagában is innovatív megközelítése a kulturális örökség bemutatásának, és kiváló módja a projekt célcsoportjainak megszólítására. Ez a példa megmutatja, hogy az oktatásban és az örökségközvetítésben hogyan lehet olyan művészeti formákat alkalmazni, amelyek túlmutatnak a szövegen és a képeken.
További információk:	https://www.notenspur-leipzig.de/
Kulcsszavak:	zene, akusztikus élmény, kulturális oktatás

EYES – Jó gyakorlatok n°5

Szervezet neve:	EUD
-----------------	-----

4. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
---	-----

Felelős szervezet:	Bezirksverein Heimatmuseum Niederrad
--------------------	--------------------------------------

5. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat címe:	Mit Schildkröten durch Zickzackhausen (Kígyózó Zickzackhausen teknőseivel – audiowalk)	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Németország
	Régió	Hesse
	Város	Frankfurt-Niederrad

6. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása:	A „Kooperative Gesamtschule Niederrad” (állami iskola) tanulói egy többdimenziós szerepjátékban vesznek részt Frankfurt Niederrad városrészének történetével kapcsolatban. A szerepjáték eredményeit később feldolgozzák és egy audiowalk formájában teszik elérhetővé, amelyben különböző művészeti kifejezőmódokon keresztül dolgozzák fel lakókörnyezetük történetét és saját élményeiket.
-----------------------------------	---

A gyakorlat részletes leírása:	A „Kooperative Gesamtschule Niederrad” (állami iskola) tanulói egy többdimenziós szerepjátékban vesznek részt Frankfurt Niederrad városrészének történetével kapcsolatban. A szerepjáték eredményeit később feldolgozzák és egy audiowalk formájában teszik elérhetővé, amelyben különböző művészeti kifejezőmódokon keresztül dolgozzák fel lakókörnyezetük történetét és saját élményeiket. A gyakorlat részletes leírása: A frankfurti Kooperative Gesamtschule Niederrad tanulói olyan szerepjáték-sorozatot fejlesztettek, amelyek a „Niederrad” városrész történetét használják háttérként. A tartalmat maguk a diákok alakították ki a 431 art company művészeivel és a Medienwerkstattinitiative multimédiás egyesület munkatársaival együttműködésben. A szerepjátékok létrehozása előtt a tanulók egy háromnapos bevezető workshopon vettek részt, amelyet egy 20 hetes kurzus, majd egy 10 napos intenzív program követett. A szerepjátékok kidolgozása során a diákok feldolgozták Niederrad történelmi háttérét, és rövid színházi jeleneteket, illetve szerepjátékokat hoztak létre, amelyek történelmi helyszíneken játszódnak. A projekt eredetileg egyszeri kezdeményezésnek indult, meghatározott számú szerepjátékkal, amelyek 2021-ben lezárultak. A workshop és az elkészült anyagok azonban olyan kedvező fogadtatásban részesültek, hogy a szerepjátékok hanganyagait audiowalkként dolgozták fel. A felhasználók így meghallgathatják és megtekinthetik azokat a történeteket, amelyek a városrész fejlődésének fontos mérföldköveit mutatják be, és időben végigvezetik őket Niederrad történetén.
---------------------------------------	---

Szükséges erőforrások:	Az audiowalk ingyenesen letölthető a Bezirksverein Heimatmuseum Niederrad honlapjáról, amely a projekt egyik fő kezdeményezője. Alternatívaként a felhasználók közvetlenül is letölthetik az alkalmazást a guidable.com oldalról. A használatához internetkapcsolattal rendelkező okostelefon szükséges.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2012. júniusától folyamatosan
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A projekt erősen részvételi jellegű volt, és így kiváló példát jelent az EYES projekt számára: • A diákok gyűjtöttek össze minden szükséges információt a szerepjátékokhoz. • Kutatták a városrész történetét és interjúkat készítettek érintett személyekkel. • A diákok maguk hozták létre a szerepjátékokat, és különböző művészeti formákat alkalmaztak (pl. színjátszás, történetmesélés). • A szerepjátékokat a diákok valósították meg és játszották el.
Felmerült kihívások:	Bár a projektleírás továbbra is elérhető online, maga az audiowalk jelenleg nem hozzáférhető.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A projekt felépítése mintaszerű a saját történelmi és kulturális örökség megismerését célzó oktatási kezdeményezések számára. Innovatív együttműködési formákat, aktív kutatást, művészeti kifejezésmódokat és médiaoktatást ötvöz.
További információk:	• https://www.buendnisse-fuer-bildung.de/buendnissefuerbildung/de/einblicke/aus-dem-programm/Audiowalk-durch-Niederrad/Audiowalk-durch-Niederrad.html

Co-funded by
the European Union

	• https://bezirksverein-niederrad.de/n/265/62/eroeffnung-des-audiowalks-mit-schildkroeten-durch-zick-zack-hausen

EYES – Jó gyakorlatok n°6

Szervezet neve:	EUD
-----------------	-----

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
---	-----

Felelős szervezet:	Grundschule am Teutoburger Platz Berlin (Elementary School at the Teutoburger Platz Berlin) (Teutoburger Platz Általános Iskola, Berlin)
--------------------	--

2. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat címe:	Stolpersteine der Familie Zeisler (Stumbling Blocks of the Zeisler Family) (A Zeisler család botlatókövei)	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Németország
	Régió	Berlin
	Város	Berlin

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása:	A Teutoburger Platz Általános Iskola helyén korábban egy lakóház állt, amelyet a második világháború alatt romboltak le. Ebben a házban élt a zsidó Zeisler család, akiknek több tagját a holokauszt során megölték, másokat pedig emigrációra kényszerítettek. A mai általános iskola tanulói megismerik a Zeisler család történetét, és saját kutatási projektjeiket egy podcastban publikálják a Harmadik Birodalomról és a holokausztról.
-----------------------------------	---

A gyakorlat részletes leírása:	A Teutoburger Platz Általános Iskola megépítése előtt az adott címen a Zeisler család élt – egy hattagú zsidó család, amely 1933 és 1945 között a náci üldöztetés áldozata lett. A három idősebb gyermek Angliába és Izraelbe tudott menekülni; a szülőket és a legfiatalabb fiút koncentrációs táborokba hurcolták és végül megölték. Miután az iskola előtt elhelyeztek egy Botlatókövet a Zeisler család sorsának emlékére, a család leszármazottai felvették a kapcsolatot az iskolával, és felajánlották, hogy közösen tárják fel az „iskola” helyszínének közvetlen történetét a gyerekekkel. Képek és történelmi dokumentumok segítségével a gyerekek – még ha nagyon fiatalok is – megismerik, hogyan élt a Zeisler család, és hogyan teltek Herbert, Hilde, Rahel és Daniel mindennapjai. Azt is megtanulják, hogyan szakadtak ki indokolatlanul a normális életből. Ez a személyes kapcsolódás megnyitja a gyerekek szívét és értelmét, hogy megértsék a német történelem nehéz fejezeteit – de ennél is fontosabb, hogy felismerjék, miért létfontosságú egy szabad és nyitott társadalom, amely minden egyén méltóságára épül. A projekt indulása óta intézményesítette a botlatókövek gondozását, és több kapcsolódó kezdeményezés is született, például a „Stolpersteine zum Sprechen bringen” („Botlatóköveket szóhoz juttatni”) podcast, amelyben különböző csoportok készítenek hanganyagokat az általuk választott botlatókövek történetének bemutatására.
Szükséges erőforrások:	Nem igényel finanszírozást. A „Stolpersteine zum Sprechen bringen” a berlinHistory alkalmazásba van integrálva.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2012-től folyamatosan

A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A projekt egyetlen általános iskolából indult, de a „Stolpersteine zum Sprechen bringen” kezdeményezés révén jelentősen kinőtte eredeti kereteit. Ez jelentős sikerként értékelhető.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	Ez a gyakorlat a „történelem élővé tételének” erőteljes példája, amelyben az emberiség történelmének súlyosabb atrocitásai valami jóvá formálhatók. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az érintett családok – különösen a Zeisler család – személyes szenvedése és fájdalma eltörölődne. Sokkal inkább arra mutat rá, hogy a saját történelmünk sötét oldalával való szembenézés és annak átgondolása pozitív hatással lehet jelenlegi életünkre, és rendkívül fontos leckéket adhat a fiatal generációknak.
További információk:	https://schule-am-teute.de/stolpersteine/stolpersteine
Szakértői vélemény:	Ez a projekt mintaszerűen mutatja meg, hogyan érintheti meg a történelem a jövő generációit, és hogyan válhat egy jobb jövő forrásává.

EYES – Jó gyakorlatok n°7

Szervezet neve:	Youth Bridges Budapest
-----------------	------------------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős szervezet:	KÉK – Kortárs Építészeti Központ
--------------------	----------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat címe:	Budapest100	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Magyarország
	Régió	Budapest
	Város	Budapest

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	Egy közösség által szervezett nyitott házak hétvégéje, ahol a lakók megnyitják a közönség előtt a történelmi jelentőségű épületeiket, és megosztják otthonaik és környékük történeteit. Aktívan bevonja a helyieket és a fiatalokat az épített örökség dokumentálásába és bemutatásába; erősíti az identitást és a generációk közötti párbeszédet.
A gyakorlat részletes leírása:	A Budapest100 egy közösségi alapú városi örökségfesztivál, amelyet 2011-ben indított el a KÉK – Kortárs Építészeti Központ és az Open Society Archives. Célcsoportjai a nagyközönség, a helyi lakosok, az építészet iránt érdeklődők és a diákok. A program azért jött létre, mert hiányzott a Budapestre jellemző építészeti és társadalmi örökséggel kapcsolatos lakossági tudás és bevonódás –

	különösen a lakóépületek esetében, amelyeket a kulturális programok gyakran figyelmen kívül hagynak. Minden évben azok az épületek kerülnek a fókuszba, amelyek épp 100 évesek, vagy amelyek egy meghatározott tematikához kapcsolódnak. Ezeket a lakók, önkéntesek és kutatók közösen nyitják meg a nagyközönség számára, kiállításokat, vezetett sétákat és programokat létrehozva. Ez a modell a passzív szemlélődésből aktív állampolgári részvételt formál. A fő érintettek a helyi lakosok, civil szervezetek, építészeti szakértők és kulturális intézmények. A program lakóknak, önkénteseknek és látogatóknak egyaránt értéket teremt azáltal, hogy erősíti a közösségi identitást és elősegíti a városi örökségről szóló párbeszédet.
Szükséges erőforrások:	Mérsékelt finanszírozás a koordinációhoz, kommunikációhoz és rendezvényszervezéshez; évente 50–100 önkéntes; partnerség a városi levéltárral és az épületlakókkal.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2011 – folyamatosan
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	Több mint 500 épület nyílt meg a nagyközönség előtt, és több mint 1000 eseményt tartottak. A program évente több ezer látogatót vonz, széles körben megjelenik a hazai médiában, és gyakran hivatkoznak rá a városi örökségkutatásban.
Felmerült kihívások:	A lakók hosszú távú bevonásának és az önkéntesek motivációjának fenntartása; alkalmazkodás a változó városi szabályozásokhoz és kulturális politikákhoz.
Tanulságok és átvihetőség (alkalmazhatóság):	A Budapest100 könnyen átvihető más városokba is, amelyek gazdag építészeti vagy közösségi örökséggel rendelkeznek. Az állampolgárok által vezetett kulturális részvétel modellje adaptálható önkormányzatok vagy civil

	szervezetek által. A siker kulcstényezői közé tartozik az erős helyi partnerség, az alapos dokumentálás és az elkötelezett önkéntes bázis. A projekt már más magyarországi városokban is inspirált hasonló kezdeményezéseket, és európai szinten is mintaként szolgálhat.
További információk:	https://budapest100.hu/en/
Kulcsszavak:	közösségi örökség, építészet, állampolgári részvétel
Szakértői vélemény:	A Budapest100 kiemelt hivatkozási pont az urbanisztikai és örökségkutatási területen, mivel részvételi és demokratikus megközelítést alkalmaz a kulturális emlékezethez. A szakértők hangsúlyozzák, hogy a program hozzájárul az elfeledett városi narratívák újraaktiválásához és az inkluzív identitás erősítéséhez a közös történetmesélésen keresztül. Illeszkedik a Faro Egyezmény értékeihez, mivel a polgárokat helyezi az örökségértelmezés középpontjába.

EYES – Jó gyakorlatok n°8

Szervezet neve:	Youth Bridges Budapest
-----------------	------------------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
---	-----

Felelős szervezet:	Hosszúlépés. Járunk? City Walks Ltd.
--------------------	--------------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat címe:	Hosszúlépés. Járunk?	
Location of the practice	Ország	Magyarország
	Régió	Budapest
	Város	Budapest

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása	Egy társadalmi vállalkozás, amely tematikus városi sétákat kínál Budapest rejtett történeteiről, zsidó örökségéről, a kommunizmus korszakáról, építészetéről és sok más témáról. A történetmesélést állampolgári tudatossággal és helytörténettel ötvözi; fiatal sétavezetőket von be, és gyakran működik együtt civil szervezetekkel és aktivistákkal.
A gyakorlat részletes leírása:	A Hosszúlépés! Járunk? egy 2012-ben alapított, magánkezdemenyvezésként működő városi séta- és örökségfelfedező program, amely élményalapú, oktató jellegű városi örökségi túrákat kínál. Célcsoportjai között szerepelnek fiatal felnőttek, turisták, helyi lakosok és szakmai csoportok.

	A gyakorlat eredetileg arra a problémára reagált, hogy a város lakói sokszor eltávolodtak Budapest összetett, gyakran elhallgatott vagy marginalizált történeteitől. A tematikus sétákat szakértők állítják össze, és olyan témákat dolgoznak fel, mint az építészet, a zsidó történelem, a szocialista korszak öröksége, a nőtörténet és más társadalmi-narratív témák. Az élményszerű történetmesélés révén a résztvevők kritikusabban reflektálhatnak környezetükre, miközben érzelmi kapcsolatot alakítanak ki a városi terekhez, és fejlődik állampolgári tudatosságuk. A fő érintettek történészek, építészek, sétavezetők, oktatási intézmények és kulturális helyszínek. A gyakorlat kedvezményezettjei a helyi közösségek, pedagógusok és mindazok, akik mélyebb kapcsolódást keresnek Budapest kulturális szövetéhez.
Szükséges előforrások:	Magánfinanszírozás; képzett sétavezetők, kutatási kapacitás, marketingtevékenység és egy kisebb adminisztratív csapat; együttműködések kulturális és civil intézményekkel.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2012-től folyamatosan
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	Évek alatt több ezer résztvevő csatlakozott a túrákhoz. A séták erős pozitív visszajelzéseket kapnak, széles médiamegjelenést élveznek, és aktívan hozzájárulnak a kulturális örökségről és városi emlékezetéről szóló nyilvános párbeszédhez. Számos tematikus séta a nagy érdeklődés miatt rendszeresen újraindul.
Felmerült kihívások:	Az akadémiai alaposság és a közérthetőség egyensúlyának megtalálása; érzékeny vagy politikailag terhelt témák kezelése; a sétavezetők képzése és minőségének fenntartása.

Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A modell jól adaptálható olyan városok számára, amelyek városi identitásukat és rejtett narratíváikat szeretnék feltárni. A gyakorlat megmutatja, hogyan járulhat hozzá egy magánkezdeményezés a közoktatáshoz és az örökségtudatosság erősítéséhez. A siker kulcsa a helyi szakértelem és az erős etikai alap. A módszer jól megismételhető olyan környezetben, ahol a közbeszéd támogatja a történelemmel való kritikus foglalkozást.
További információk:	https://hosszulepes.org/
Kulcsszavak:	városi séták, oktatás, emlékezet, társadalmi befogadás
Szakértői vélemény:	A Hosszúlépés! széles körben elismert jó gyakorlat a közösségi bölcsészet és a városi oktatás területén. Kiváló példája annak, hogy a piaci alapon működő örökségi kezdeményezések hogyan tudnak társadalmi szempontból relevánsak maradni. A kutatók kiemelik szerepét a történelemhez való hozzáférés demokratizálásában, valamint a történetmesélés, a városi terek és az identitás innovatív összekapcsolásában.

EYES – Jó gyakorlatok n°9

Szervezet neve:	Youth Bridges Budapest
------------------------	------------------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
--	-----

Felelős szervezet:	Uccu Roma Informal Educational Foundation
---------------------------	---

2. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat címe:	Roma Heritage Walking Tours in Budapest and Pécs	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Magyarország
	Régió	Budapest
	Város	Budapest

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása:	Fiatal roma önkénteseket képeznek arra, hogy Budapest és Pécs roma kultúráját és történelmét bemutató sétákat és iskolai workshopokat vezessenek. Ifjúságvezérelt, identitásalapú kezdeményezés, amely szembenéz az előítéletekkel, támogatja a sokszínűséget és elősegíti a párbeszédet. Erős példa arra, hogyan mutathatják be a marginalizált fiatalok saját örökségüket, miközben erősödik állampolgári részvételük.
--	--

A gyakorlat részletes leírása:	Az Uccu Roma Heritage Walking Tours egy 2010-ben indult, ifjúságvezérelt informális oktatási program, amelynek célja az előítéletek csökkentése és a roma identitás erősítése. Célcsoportja iskolai csoportok, tanárok, civil szervezetek és a szélesebb nyilvánosság. A gyakorlat a romaellenes diszkrimináció elterjedtségére és a roma közösségek alulreprezentáltságára reagál a közbeszédben. A képzett roma fiatalok kortárs vezetőként működnek, és interaktív sétákat vezetnek, amelyek a roma kultúrát, történelmet és személyes történeteket mutatják be. A formátum beszélgetésalapú, inkluzív, és a fiatalok saját tapasztalatain keresztül kérdőjelezi meg a sztereotípiákat. A séták Budapest 8. kerületében és Pécsen valósulnak meg, ahol a történelmi helyszínekhez olyan narratívák kapcsolódnak, amelyek gyakran hiányoznak a tankönyvekből. A fő érintettek közé tartoznak az iskolák, ifjúsági munkások, roma közösségek és civil partnerek. A gyakorlat kedvezményezettjei egyaránt a roma fiatalok (akik megerősödnek oktatói szerepükben) és a résztvevők (akik mélyebb, árnyaltabb megértést szereznek).
Szükséges erőforrások:	Pályázati finanszírozás; szükség van a fiatal vezetők képzésére, személyzeti koordinációra, partnerségekre iskolákkal és civil szervezetekkel; a séták szervezéséhez mérsékelt logisztikai támogatás.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2010-től folyamatosan
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	2010 óta több ezer résztvevő csatlakozott a sétákhoz. A program pozitív értékeléseket kap iskoláktól és civil szervezetektől, a fiatal vezetők pedig nagyobb önbizalomról és elköteleződésről számolnak be. A

	kezdeményezés országos elismerést és nemzetközi érdeklődést is kiváltott.
Felmerült kihívások:	A finanszírozás fenntartása; a nyilvános ellenállás vagy előítéletek kezelése; a személyes történeteket megosztó fiatal vezetők érzelmi jólétének biztosítása.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	Az Uccu modellje jól adaptálható olyan közösségekben, ahol marginalizált csoportok szeretnék visszaszerezni saját örökségüket és másokat is edukálni róla. Kulcselemei a fiatalok megerősítése, a kritikai pedagógia és az interkulturális párbeszéd. A gyakorlat hasonló roma vezetésű kezdeményezéseket inspirált Szlovákiában és Romániában, és más kisebbségi vagy alulreprezentált közösségek számára is alkalmazható Európa-szerte.
További információk:	https://uccualapitvany.hu/
Kulcsszavak:	Roma; informális oktatás; diszkriminációellenes megközelítés
Szakértői vélemény:	Az Uccu sétáit az akadémiai kutatások és civil jelentések úttörő példaként ismerik el a kortárs vezetéssel megvalósuló oktatásban. Kiemelkedő példái annak, hogyan tudnak az informális örökségi gyakorlatok hozzájárulni az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, az önbizalom építéséhez és az inkluzív narratívák formálásához. A gyakorlat illeszkedik az EU ifjúsági részvételre, antidiszkriminációra és interkulturális megértésre vonatkozó céljaihoz.

EYES – Jó gyakorlatok n°10

Szervezet neve:	Jerzy Regulski Foundation in Support of Local Democracy
------------------------	---

7. A jó gyakorlat általános adatai	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Igen

8. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat címe:	COOLSKILLS – Cultural heritage as a fountain of modern youth skills	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Lengyelország
	Régió	Małopolskie
	Város	Krakkó

9. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	A projekt olyan eszközcsomagot fejlesztett, amely megmutatja, hogyan támogathatja a kulturális és örökségi nevelés a modern kulcskompetenciák fejlesztését a fiatalok körében.
A gyakorlat részletes leírása:	Célcsoport: 15–24 év közötti fiatalok. A gyakorlat olyan soft skilleket és kulcskompetenciákat fejleszt, amelyek elengedhetetlenek a személyes, állampolgári és szakmai életben. Probléma és kontextus: Az oktatás gyakran a technikai tudást helyezi előtérbe, miközben háttérbe szorulnak olyan soft skillek, mint a kritikai gondolkodás, a kreativitás, a vállalkozói szemlélet és az állampolgári részvétel. A globalizáció rugalmas, társadalmilag tudatos fiatalokat igényel, ugyanakkor a kulturális örökség továbbra is alulhasznált erőforrás a

	tanulásban. Ez a gyakorlat ezt a hiányt pótolja örökségalapú tanulási módszerekkel. Célok és megvalósítás: • Kompetenciák fejlesztése innováció, vállalkozói készség és állampolgári részvétel terén. • Gyakorlati eszközök biztosítása pedagógusok számára. • Az aktív állampolgárság ösztönzése. Youth Competence Assessment Tool – önértékelő eszköz visszajelzéssel. Workshopok: • 7 Culinary Wonders – interkulturális párbeszéd az ételeken keresztül. • COOLHeritage – digitális eszközök kreatív használata örökségi játékok tervezésére. • Initiative & Entrepreneurship – képzés az EntreComp alapján; a fiatalok mini-projektet hoztak létre SWOT- és Business Model Canvas módszerekkel. CoolSkills App – gamifikált kvíz Androidra, amely a tanulást kulturális és örökségi tartalmakkal erősíti meg. A modulok személyesen, online vagy hibrid formában is futtathatók (Padlet, Mentimeter, Miro, Kahoot használatával). Érintettek: FRDL (Lengyelország), EDUcentrum (Csehország), Vidzeme régió (Lettország), Miechówi Könyvtár (Lengyelország), Erasmus+, helyi civil szervezetek és iskolák.
Szükséges erőforrások:	A projekt költségvetése 68 362 euró volt. Mivel azonban az eszközök már elkészültek, az alkalmazás és a módszerek szinte költségmentesen bevezethetők.

	Létezik egy alkalmazás (CoolSkillsApp, elérhető a Play Store-ban), valamint egy kézikönyv a projekt weboldalán: https://frdl.org.pl/static/upload/store/Krakow/ENG_COOLSKILLS_-_cultural_heritage_as_a_fountain_of_modern_youth_skills.pdf
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2021.04.01 - 2023.03.31.
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A COOLSKILLS a 21. századi kompetenciákat (vállalkozói készségek, innováció, állampolgári tudatosság, kulturális kifejezés) támogatja a nemformális oktatás eszközeivel. A kulturális örökséget identitásépítő, közösségi kohéziót erősítő és kreativitást fejlesztő eszközként integrálja – amelyet az EU ifjúságfejlesztési politikái is alapvető jelentőségűnek ismernek el. A projektben kidolgozott eszközkészlet nyílt forráskódú, és iskolákban, civil szervezeteknél, illetve informális ifjúsági környezetben való használatra készült, ami növeli gyakorlati alkalmazhatóságát.
Felmerült kihívások:	A CoolSkillsApp csak Androidon fut, ami megköveteli a trénerektől, hogy készülékeket osszanak meg a résztvevők között, vagy hogy az Apple-es felhasználókat külön csoportba szervezzék. Tanulság: biztosítani kell a többplatformos hozzáférést (pl. iOS/webes verzió), hogy nőjön az inkluzivitás. Az online workshopok nehézségekbe ütköztek a résztvevők bevonásában. Tanulság: interaktív, fiatalok által vezetett módszereket kell alkalmazni, és már a folyamat elején bizalmat kell építeni az érdeklődés fenntartásához.

Tanulságok és átválthatóság (alkalmazhatóság):	A COOLSKILLS gyakorlat más régiók számára is értékes lehet, mivel hatékonyan kapcsolja össze a kulturális örökséget a modern ifjúsági készségfejlesztéssel – különösen a vállalkozói kompetenciák, az állampolgári részvétel és a kulturális tudatosság területén. Erőssége a rugalmas, alacsony költségű eszközcsomagban rejlik: digitális kompetenciamérő eszközben, interaktív workshopokban és a CoolSkillsApp alkalmazásban. Ezek könnyen adaptálhatók különböző kulturális kontextusokban, így a modell széles körben átváltható különféle oktatási környezetekbe. A siker kulcstényezői közé tartozik az EU-s keretrendszerekkel (pl. EntreComp) való összhang, a gamifikáció és a hibrid tanulási lehetőségek biztosítása. A transfer során kihívást jelenthet a nyelvi lokalizáció, az alkalmazás platformkorlátja (csak Androidon elérhető), valamint a digitális hozzáférés egyenlőtlenségei. Bár konkrét átválthatási esetek nem dokumentáltak, a gyakorlat lengyel, lett és cseh alkalmazása azt mutatja, hogy hasonló NUTS 2 régiókban is jól adaptálható, ahol cél a fiatalok kulturális alapon történő bevonása. Eredmények és átválthatóság: Az örökségalapú gamifikáció növelte a fiatalok motivációját és részvételét. A nyílt forráskódú anyagok könnyen adaptálhatók iskolák, könyvtárak, kulturális intézmények és civil szervezetek számára is.
További információk:	https://frdl.org.pl/projekty/coolskills-dziedzictwo-kulturowe-jako-zrodlo-rozwoju-nowoczesnych-umiejetnosci-mlodziezy
Kulcsszavak:	Örökség, ifjúság
Szakértői vélemény:	A projektben részt vevő pedagógusok megjegyezték, hogy a tevékenységek generációk közötti párbeszédet indítottak el, és erősítették a fiatalok helyi kötődését. A helyi kulináris

	hagyományokra és az örökségre helyezett hangsúly lehetővé tette, hogy a fiatalok az elvont állampolgári és vállalkozói fogalmakat kézzelfogható, ismerős élményekhez kapcsolják – ami kulcsfontosságú a tartalmas, hosszú távú tanuláshoz.
--	--

EYES – Jó gyakorlatok n°11

Szervezet neve:	Jerzy Regulski Foundation in Support of Local Democracy
------------------------	---

1. Organisation in charge of the good practice

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
--	-----

Felelős szervezet:	Local Activity Group Zalew Zegrzyński
---------------------------	---------------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat címe:	Heritage for the future	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Lengyelország
	Régió	Mazowieckie
	Város	Legionowo

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A gyakorlat rövid összefoglalása:	Lengyel–olasz ifjúsági és időskorúakat összekapcsoló integráció kulturális örökségen keresztül.
A gyakorlat részletes leírása:	A „Heritage for the Future” egy nemzetközi projekt volt, amely négy Helyi Akciócsoportot kapcsolt össze – hármat Lengyelországból és egyet Olaszországból –, hogy generációkat kössön össze, és társadalmi archiváláson keresztül őrizze meg a helyi emlékezetet. A projekt arra a problémára reagált, hogy a vidéki térségekben gyakran hiányzik a generációk közötti párbeszéd: az idősök történetei dokumentálatlanul maradnak, a fiatalok pedig egyre inkább eltávolodnak gyökereiktől. A projekt 35 év alatti fiatalokat és 50 év feletti időseket hozott össze, hogy közösen fedezzék fel „kis hazájukat”. A közös munka és beszélgetések során a fiatalok a múltról

	tanultak, miközben az idősök úgy érezték, hogy történeteiknek értéke és helye van. A lengyelországi nyitó találkozó után két szakember – egy történész és egy filmes szakember – képezte a fiatalokat interjúkészítésre, kamerakezelésre és társadalmi archiválásra. Ezekkel a készségekkel felvértelve a fiatal résztvevők videó- és hanginterjút készítettek az idősökkel, megörökítve a 20. századi emlékeket, szokásokat és személyes történeteket. A projekt résztvevői nemzetközi workshopokon vettek részt Olaszországban, ahol elemezték az eredményeket és finomították a módszertant. A közös munka végül egy dokumentumfilmben és egy kiadványban csúcsosodott ki, amelyek bemutatták a megközelítést és az eredményeket. A létrehozott anyagokat helyi eseményeken, emlékszobákban és online is bemutatták. A zárókonferenciákat Olaszországban és Lengyelországban tartották, ahol a módszert más régiók számára is ajánlották. A kezdeményezés bemutatta, hogy a helyi emlékezet feldolgozása erősíti a befogadást és az identitást. Az idősök visszanyerték szerepüket mint az örökség hordozói, a fiatalok pedig empátiát, digitális készségeket és erősebb kötődést szereztek a saját közösségükhöz. A projekt egy olyan, könnyen átvihető modellt hozott létre, amely a kulturális örökséget kreativitással és párbeszéddel őrzi meg.
Szükséges erőforrások:	270 000 PLN (67 500 EUR)
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2019. október - 2022. december
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A gyakorlat sikeresen elősegítette a generációk közötti párbeszédet és megőrizte a helyi immateriális örökséget társadalmi archiválási módszerekkel. Konkrét eredmények: négy partnerszervezet (három lengyel és egy olasz LAG),

	több mint 40 fiatal és idős résztvevő, valamint több mint egy tucat interjú, amelyek személyes és közösségi történeteket dokumentáltak. Az eredményeket egy dokumentumfilm is bemutatta, amely a folyamatot és az együttműködés eredményeit örökíti meg – elérhető a YouTube-on: <i>Heritage for the Future – ANCHOR Project</i>. A projekt módszertani kiadványt, nyilvános eseményeket és nemzetközi konferenciákat is létrehozott Lengyelországban és Olaszországban.
Felmerült kihívások:	A legfőbb kihívások közé tartozott a generációk közötti kommunikációs különbségek áthidalása, valamint a fiatalok érdeklődésének fenntartása a kulturális örökség iránt. A projektcsapat számára fontos tanulság volt, hogy a gyakorlati médiaképzés és a személyes történetmesélés jelentősen növeli a motivációt. A nemzetközi csere tovább szélesítette a résztvevők látókörét és értéket adott a projektnek.
Tanulságok és átvihetőség (alkalmazhatóság):	A gyakorlat könnyen átvihető, mivel alacsony költségű, közösségi alapú struktúrán és világos módszertanon alapul. Sikerének kulcsa a generációk közötti párbeszéd és a modern eszközök – például a filmkészítés – kombinációja, amely vonzóvá teszi a módszert mind a fiatalok, mind az idősek számára. A siker szempontjából fontosak a helyi partnerségek (pl. LAG-ok), a szakértői támogatás és a kulturálisan releváns tartalom. A módszert már meg is osztották egy olasz partnerrel (NUTS 2: Campania régió, LAG Alto Casertano), ahol hasonló interjúk és workshopok valósultak meg. Az átvihetőséget növeli a kiadott útmutató és a film, amelyek könnyen használható modellt kínálnak. A transfer fő akadályai lehetnek a képzett facilitátorok hiánya vagy a fiatalok korlátozott érdeklődése, de ezek

	bevonó formátumokkal és helyi adaptációval kezelhetők. A megközelítés támogatja az identitásépítést és a kohéziót, így különösen releváns a generációs megosztottsággal és kulturális veszteséggel küzdő európai vidéki térségek számára.
További információk:	https://www.ksowplus.pl/baza-danych/baza-dobrych-praktyk?tx_wrobksowprojects_ksowprojects%5Baction%5D=show&tx_wrobksowprojects_ksowprojects%5Bcontroller%5D=Project&tx_wrobksowprojects_ksowprojects%5Bproject%5D=108&cHash=13cc77c9c408230e0a11c425abc5b07c
Kulcsszavak:	generációk közötti párbeszéd, kulturális örökség, vidékfejlesztés, helyi identitás, közösségi részvétel
Szakértői vélemény:	A „Heritage for the Future” gyakorlat összhangban van a generációk közötti és részvételi vidéki fejlesztésről szóló kutatásokkal. Az Európai Vidékfejlesztési Hálózat (ENRD) szerint a fiatalok bevonása az örökséggel kapcsolatos kezdeményezésekbe erősíti a társadalmi kohéziót és segít megelőzni a vidéki elvándorlást azáltal, hogy növeli a helyhez való érzelmi kötődést (ENRD, 2020). A gyakorlat azt mutatja, hogy a történetmesélés és a digitális eszközök (például a filmkészítés) képesek áthidalni a generációk közötti szakadékot – ezt támasztják alá olyan kutatók is, mint M. Duxbury (2019), aki szerint „a kulturális feltérképezés és az emlékezet gyűjtése erősíti a közösségeket és mélyíti az identitást.” A résztvevők maguk is nagyra értékelték a projektet: az idősek úgy érezték, hogy „meghallgatják őket és értékeli”, míg a fiatalok számára a projekt „szemfelnýtó” élmény volt, amely „segített más szemmel látni a falunkat”. A helyi akciócsoportok szerint nőtt az érdeklődés a hasonló

	kezdemenyezesek iránt, és új közösségi együttműködések indultak el. A gyakorlat emellett a LEADER-megközelítés alapelveit is tükrözi: alulról építkező részvétel, helyi identitás és innováció. Az olaszországi (LAG Alto Casertano) átvétel sikere bizonyítja, hogy a módszer jól adaptálható különböző kulturális környezetekben is. Így ez a jó gyakorlat egyszerre örökségmegőrzési eszköz és társadalmi innováció – amelyet akadémiai kutatás és helyi tapasztalat egyaránt alátámaszt.
--	--

EYES – Jó gyakorlatok n°12

Szervezet neve:	Jerzy Regulski Foundation in Support of Local Democracy
-----------------	---

10. A jó gyakorlatért felelős szervezet

Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem
---	-----

Felelős szervezet	Ministry of National Education
-------------------	--------------------------------

11. A jó gyakorlat általános adatai

A gyakorlat címe:	Our traditions	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Lengyelország
	Régió	All Poland
	Város	All Poland

12. A jó gyakorlat részletes bemutatása

A jó gyakorlat rövid összefoglalása:	A program célja a kulturális örökség és a regionális történelem népszerűsítése rendezvények, workshopok és tanulmányi kirándulások szervezésével, amelyek lehetővé teszik a gyermekek és fiatalok számára a helyi hagyományok, művészet és szokások felfedezését.
A jó gyakorlat részletes leírása:	A “Nasze tradycje” (Our traditions) egy 2025-ben indított országos oktatási és kulturális program, amelyet a Lengyel Oktatási Minisztérium valósít meg azzal a céllal, hogy a gyermekeket és fiatalokat újra összekapcsolja a regionális örökséggel. A program több száz helyi projektet finanszíroz országszerte, amelyeket iskolák, civil szervezetek és kulturális intézmények valósítanak meg. Célcsoport: gyermekek és fiatalok, valamint pedagógusok, művészek és kulturális animátorok, akik a regionális identitást és a generációk közötti párbeszédet erősítik.

Probléma és kontextus: A program arra reagál, hogy a fiatalok egyre inkább eltávolodnak a helyi hagyományoktól, dialektusoktól és a közösségi élettől. Erősíteni kívánja az iskolák, kulturális intézmények és helyi közösségek kapcsolatát, hogy újraépüljön a helyi kötődés érzése.

Célok és megvalósítás: A 30 millió PLN összköltségvetésű program négy tematikus modulon keresztül 369 projektet támogat, amelyek életre keltik a kulturális oktatást:

1. **Oktatás és kulturális tudatosság** – örökségfesztiválok, múzeumi partnerségek, kiállítások, „örökségnapok”.
2. **Hagyományok és rituálék** – kézműves, gasztronómiai, tánc- és népdalkurzusok helyi mesterek vezetésével.
3. **Művészet és kézművesség** – generációk közötti műhelymunkák, ahol idősek tanítják a szövést, fazekasságot, könyvkötést; művészeti kiállítások és kézműves vásárok.
4. **Nyelv és dialektusok** – versenyek, előadások, felvételek helyi nyelvjárásokban; multimédiás archívumok létrehozása.

A projektek 2025 júniusa és decembere között zajlanak, és az iskolai tanulást közösségi részvétellel kötik össze – örökségi sétákon, szóbeli történetek gyűjtésén és diákok által szerkesztett digitális archívumokon keresztül.

Érintettek és kedvezményezettek: Az Oktatási Minisztérium, civil szervezetek, önkormányzatok, múzeumok és kulturális központok. A kedvezményezettek gyermekek, fiatalok és helyi közösségek, amelyek újraélesztik saját örökségüket.

Hatás: A program újra összeköti a generációkat, erősíti a regionális kultúra iránti büszkeséget és a közösségi

	kötelékeket. Moduláris felépítése és finanszírozási modellje miatt könnyen adaptálható más országokban vagy régiókban, ahol cél az oktatás és a helyi kultúra összekapcsolása.
Szükséges erőforrások:	A program teljes költségvetése 30 millió PLN. A projektek támogatása 20 000 és 500 000 PLN között mozog. A megvalósításhoz civil szervezetekre, pedagógusokra, kulturális intézményekre és helyi szakértőkre van szükség; koordinátorok, trénerek és közösségi vezetők irányítják a programok kidolgozását és lebonyolítását.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	A program 2025. június 5-től 2025. december 31-ig tart, a pályázatokat 2025. április 7. és 28. között lehetett benyújtani.
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A „Nasze tradycje” jó gyakorlatnak számít erős országos hatása miatt. Az 1 498 beadott projektből 369-et választottak ki és támogattak, több ezer gyermeket és fiatalt bevonva Lengyelország minden részéről. A támogatott kezdeményezések között szerepeltek például iskolai „Örökségnapok”, helyi művészek által vezetett néptánc- és énektáncworkshopok, kézműves vásárok, ahol diákok és idősek közösen készítettek hagyományos dísz tárgyakat, valamint digitális archívumok létrehozása helyi dialektusok és szóbeli történetek dokumentálására. Ezek a sokszínű tevékenységek megerősítették a regionális identitást, elősegítették a generációk közötti tanulást, és mozgósították a helyi kulturális erőforrásokat. Az iskolák, civil szervezetek és kulturális intézmények széles körű részvétele azt mutatja, hogy a program hatékonyan őrzi és újítja meg a kulturális örökséget, mind vidéki, mind városi környezetben.

Felmerült kihívások:	A kihívások között szerepelt a rövid megvalósítási idő (június–december), a sokféle partner összehangolása, valamint az egységes minőség biztosítása a különböző regionális témák között. A tanulságok hangsúlyozzák a korábbi tervezés, az erősebb helyi hálózatok és az egyértelmű pályázati útmutatók szükségességét.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A „Nasze tradycje” egy jól méretezhető kulturális oktatási modellt kínál, amely más régiók számára is inspiráló lehet. A siker kulcstényezői közé tartozik az erős állami koordináció, a rugalmas, moduláris felépítés (oktatás, rituálék, kézművesség, dialektusok), valamint a széleskörű pályázati jogosultság, amely lehetővé teszi a civil szervezetek, iskolák és kulturális intézmények együttműködését. A versenyalapú támogatási rendszer elősegíti a minőséget és az innovációt, miközben a generációk közötti tudásátadásra és a regionális identitásra helyezett hangsúly különösen relevánssá teszi a programot azokban a térségekben, ahol kulturális erózió tapasztalható. Az átültetéshez a régióknak biztosítaniuk kell a megfelelő finanszírozást, adminisztratív támogatást és az érintettek bevonását. Lehetséges akadályt jelenthet a rövid megvalósítási időszak, illetve az egyenlőtlen hozzáférés a kulturális erőforrásokhoz az ország különböző részein. Ugyanakkor még olyan helyeken is, ahol nincs országos támogatási rendszer, az iskolák, civil szervezetek és helyi önkormányzatok meríthetnek inspirációt a program felépítéséből – például a moduláris megközelítés átvételével, az oktatás és az örökség összekapcsolásával, vagy kisebb léptékű, a fiatalokat a helyi kultúrához kapcsoló kezdeményezések megszervezésével.

További információk:	https://www.gov.pl/web/edukacja/nasze-tradycje2345
Kulcsszavak:	kulturális örökség, fiatalok bevonása, regionális identitás, hagyományos kézművesség, generációk közötti tanulás, helyi hagyományok, oktatás, közösségi részvétel, dialektusmegőrzés, kulturális oktatás
Szakértői vélemény:	A Lengyel Oktatási Minisztérium szakértői hangsúlyozzák, hogy a „Nasze tradycje” hatékonyan kezeli a formális oktatás és a helyi örökség közötti szakadékot azáltal, hogy élményalapú tanulási lehetőségeket teremt. A Varsói Egyetem professzora, Anna Zielińska szerint „az olyan programok, mint a Nasze tradycje, kulcsfontosságúak az immateriális örökség fiatalok körében történő újraaktiválásában és a regionális sokszínűség iránti büszkeség erősítésében.”

EYES – Jó gyakorlatok n°13

Szervezet neve:	EDIT Centar
------------------------	-------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős intézmény:	The Association of Cultural Heritage Education of Finland, HARP Heritage Art Research Project, Fundación SM, KulturAll, és INTO SCHOOL.
---------------------------	---

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat neve:	CREATECH - A kulturális örökség és a digitális eszközök bevonása az óvodai nevelésbe	
A megvalósítás helyszíne	Ország	Szerbia, Olaszország, Finnország and Spanyolország
	Régió	Szerbia
	Város	Belgrád

3. A jó gyakorlat részletes bemutatás	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	A CREATECH projekt, amelyet az Erasmus+ Program társfinanszíroz, innovatív módon integrálja a kulturális örökséget a kisgyermekkorai nevelésbe. A projekt a finnországi, olaszországi, spanyolországi és szerbiai pedagógusokat készíti fel arra, hogy multiszenzoros és digitális eszközöket – például 360°-os kamerákat és

	iPadeket – használjanak, és így magával ragadó, transzmediális tanulási élményeket hozzanak létre kisgyermek számára. Ez a megközelítés nemcsak a kreatív és kritikai gondolkodást fejleszti, hanem az inklúziót és a kultúrák közötti megértést is erősíti, így értékes mintát ad arra, hogyan építhető be a kulturális örökség az óvodai nevelésbe.
A gyakorlat részletes leírása:	A CREATECH projekt (2024), amelyet az Erasmus+ Program társfinanszíroz, innovatív megközelítést vezetett be a kisgyermekkorai nevelésben, a kulturális örökség és a kreatív digitális pedagógia összekapcsolásával. A kezdeményezés finn, olasz, spanyol és szerb partnereket hozott össze – többek között a The Association of Cultural Heritage Education of Finland, a HARP Heritage Art Research Project, a Fundación SM, a KulturAll és az INTO SCHOOL szervezeteket –, hogy felkészítsék az óvodapedagógusokat a kulturális örökség beépítésére a kisgyermekkorai nevelésbe egy multiszenzoros megközelítéssel keresztül. 2024 szeptemberében a résztvevők az olaszországi Fontecchióban gyűltek össze egy nemzetközi képzésen, amely a kulturális örökség és a kreatív kifejezőmód szerepét hangsúlyozta a korai tanulásban. A projekt korszerű digitális eszközöket – például 360°-os kamerákat és iPadeket – használt, amelyek lehetővé tették a pedagógusok és a gyermekek számára, hogy könnyen hozzáférhető digitális kiállításokat készítsenek, illetve virtuálisan felfedezzék a történelmi és kulturális helyszíneket. Ez az élményszerű tanulási folyamat mélyebb

	kapcsolatot teremtett a kulturális örökséggel, miközben fejlesztette a kreatív és kritikai gondolkodást. A CREATECH középpontjában a transzmediális örökségpedagógia állt, amely minden érzékszerv és különböző kifejezés mód – például hangok, képek és történetek – bevonását helyezte előtérbe, elősegítve, hogy a gyermekek könnyebben kapcsolódjanak a kulturális örökséghez. Ez az élményszerű tanulási folyamat nemcsak a saját örökségükhöz való kötődést mélyítette el, hanem kreatív és kritikai gondolkodásra is ösztönzött. A CREATECH azonban több volt, mint oktatási projekt: valódi kapcsolódásokat épített. A kulturális örökség óvodai nevelésbe való beágyazásával a projekt célja a kreativitás ösztönzése, az inklúzió előmozdítása és a résztvevő országok közösségeinek összekapcsolása volt. A projekt kutatási cikk, CREATECH útmutató és ajánlások megjelentetését tervezte a kulturális örökség kisgyermekkori nevelésben történő alkalmazásához, értékes tudást és jó gyakorlatokat kínálva a téma iránt érdeklődők számára. További információk és hírek a CREATECH projektről a hivatalos weboldalon vagy az Instagram csatornán található: kulturall.org
Szükséges erőforrások:	- Digitális eszközök: 360°-os kamerák és iPadek az élményszerű, multiszenzoros tanulási tevékenységekhez, amelyek lehetővé teszik a történelmi és kulturális helyszínek virtuális felfedezését.

	- Szoftverek és alkalmazások: Digitális történetmesélő és szerkesztő eszközök (pl. iMovie, Canva stb.) interaktív kiállítások és tananyagok létrehozásához. - Tanulási anyagok: Művészeti eszközök, nyomtatott képek, hangminták és érzékszervi tárgyak a digitális tevékenységek kiegészítésére és a transzmediális megközelítés támogatására. - Humán erőforrás: Pedagógusok, örökségvédelmi szakértők és digitális facilitátorok, akik együttműködtek a tevékenységek kidolgozásában és megvalósításában. - Képzés és támogatás: Workshopok és kapacitásépítő alkalmak, amelyek felkészítették a pedagógusokat a technológia és az örökség integrálására az óvodai nevelésben.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2024 - 2025
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	- CREATECH útmutató és ajánlások a kulturális örökség kisgyermekkorai nevelésben való alkalmazásához - CREATECH 360° Kiállítás – ahol a kulturális örökség a fiatal alkotók szemén keresztül kel életre: - https://www.intoschool.org/createch?fbclid=IwY2xjaWKn6v1leHRuA2FlbQIxMQBicmlkETFZNmITcHcyVnp5QWoxMmlkAR5HshQU8yhKjC3Y9qPJTfogPypa_MOy91PkSw7qi4w-Zeax5zNJ_pmjVyxibw_aem_dqcKss52AOWbHsXWE1CD8Q

Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A CREATECH projekt erős átültethetőségi potenciállal rendelkezik, és könnyen adaptálható különböző oktatási és kulturális környezetekben. A kulturális örökség és a digitális eszközök kombinációja a kisgyermekkori nevelésben rugalmas és jól skálázható megközelítés. A módszerek – mint a 360°-os kamerák, az iPadek és a transzmediális történetmesélés – könnyen alkalmazhatók óvodákban és alsó tagozatos iskolákban, különösen ott, ahol az inklúzió, a kreativitás és a kulturális tudatosság korai fejlesztése a cél. Emellett a projekt képzési anyagai, útmutatói és digitális kiállításmodelljei a pedagógusok számára is jól hasznosíthatók.
További információk:	- https://www.intoschool.org/createch?fbclid=IwY2xjaWKn6v1leHRuA2FIbQIxMQBicmlkETFZNmITcHcyVnp5QWoxMmlkAR5HshQU8yhKjC3Y9qPJTfогPypa_MOy91PkSw7qi4w-Zeax5zNJ_pmjVyxiBw_aem_dqcKss52AOWbHsXWE1CD8Q - https://kulturall.org/?p=2399 - https://kulttuuriperintokasvatus.fi/welcome-to-the-createch-project-page/
Kulcsszavak:	Kisgyermekkori nevelés és gondozás (ECEC), kulturális öröksépedagógia, transzmediális történetmesélés, digitális eszközök az oktatásban, kreatív pedagógia, inkluzív nevelés, pedagógusképzés, interkulturális tanulás, örökségalapú tanulás, óvodai innováció, digitális örökségfelfedezés

EYES – Jó gyakorlatok n°14

Szervezet neve:	EDIT Centar
------------------------	-------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős intézmény:	Education for the 21st Century
---------------------------	--------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat neve:	BeoTura (Belgrade Adventure)	
A megvalósítás helyszíne	Country	Szerbia
	Region	
	City	Belgrád

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	Egy fiatalok által készített digitális idegenvezető Belgrád örökségi helyszíneihez. Középiskolás diákok kutatták a helyi történelmet, majd egy olyan alkalmazást hoztak létre, amely tematikus városi sétákat kínál, és változatos történelmi helyszínekkel és személyes történetekkel vonja be a látogatókat.

**A gyakorlat részletes
leírása:**

A BeoTura egy digitális idegenvezető, amely Belgrád fontos történelmi helyszíneit mutatja be. Középiskolás történelem- és állampolgári nevelés tantárgyat tanuló diákok hozták létre az Education for the 21st Century civil szervezettel együttműködésben. A projekt fő célja az volt, hogy a fiatalokat bevonja a város kulturális örökségének megismerésébe és megőrzésébe.

A projektnek két fő célcsoportja volt. Az elsőt azok a diákok alkották, akik a túrákat létrehozták, és értékes tapasztalatokat szereztek kutatásban, csapatmunkában és digitális tartalomgyártásban. A második célcsoport a szélesebb közönség volt – különösen fiatalok és turisták –, akik most már a weboldalon és a mobilalkalmazáson keresztül is elérhetik a túrákat.

A diákok széles témakört választottak, amelyek Belgrád sokrétű történelmét tükrözik. Ezek között szerepelt a középkori erőd, az oszmán időszak emlékei, zsidó örökségi helyszínek, királyi és szocialista korszakból származó helyek és mások. Minden témához olyan útvonalakat dolgoztak ki, amelyek a történelmi tényeket személyes történetekkel vegyítik. A munkát történészek és civil szervezeti mentorok támogatták.

A végső termék ingyenesen elérhetővé vált online. A projektet több intézmény is támogatta, köztük Belgrád Városa, az Oktatási Minisztérium, a Szerbiai UNESCO Nemzeti Bizottság, az Európai Kulturális Örökség Napjai és a Belgrádi Egyetem. Ezek a szervezetek tanácsadással, népszerűsítéssel és erőforrásokkal járultak hozzá a megvalósításhoz.

Szükséges erőforrások:	Egy diákokból, tanárokból és civil szervezeti munkatársakból álló csapat, önkéntes vagy mérsékeltén fizetett szakértők segítségével. Számítógépek, internet és alkalmazásfejlesztési platformok. Technikai és rendezvénytámogatás.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2022 – 2023 (a tartalom és az alkalmazás fejlesztése, 2023-ban indult; folyamatos karbantartás)
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A BeoTura 2024-ben elnyerte a HISTOLAB Díjat az örökségpedagógia innovatív megközelítéséért. A projekt 10 részletes digitális túrát kínál, és mind a tanárok, mind a felhasználók elismerését kivívta. A UNESCO és Belgrád Városának támogatásával továbbra is rendszeresen használják rendezvényeken, és más, fiatalok által vezetett projektek számára is inspirációt jelent.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A projekt megmutatja, hogy a diákok aktív szerepet vállalhatnak a kulturális örökség megőrzésében digitális eszközök segítségével. A BeoTura olyan modellt kínál, amely más helyszíneken is könnyen megismételhető, ha a fiatalokat „örökségértelmezőként” vonják be saját közösségeik történetének feldolgozásába. A mobilalkalmazásnak köszönhetően a túrák könnyen megoszthatók, és különösen vonzóak a fiatalok számára. A módszer rugalmas, ezért bármely településhez adaptálható, ahol a helyi történelemre épülő túrákat diákok tervezhetnek meg. A BeoTura többkultúrájú és több korszakot felölelő örökségközpontú fókuszja jó példát ad arra, hogyan lehet összetett vagy érzékeny témákat kezelni. Megfelelő iránymutatás és alapvető erőforrások mellett a diákok értékes oktatási tartalmakat tudtak létrehozni. A projekt sikere már másokat is inspirált, ami jól mutatja a benne rejlő

	lehetőséget az örökségpedagógia és a turizmus fejlesztésére különböző régiókban.
További információk:	- https://beotura.rs/ - https://edukacija21.com/en/#:~:text=The%20HISTOLAB%20Award%20for%20Innovative,recipients%20was%20Beotura%20from%20Serbia
Kulcsszavak:	kulturális örökségpedagógia; digitális túra; fiatalok bevonása; Belgrád; multikulturális történelem

EYES – Jó gyakorlatok n°15

Szervezet neve:	EDIT Centar
------------------------	-------------

1. A jó gyakorlatért felelős szervezet	
Az adott szervezet a jó gyakorlatért felelős szervezet?	Nem

Felelős intézmény:	Urban Development Centre (Szerbia)
---------------------------	------------------------------------

2. A jó gyakorlat általános adatai		
A gyakorlat neve:	Heritage Hubs	
A gyakorlat helyszíne	Ország	Szerbia
	Régió	Belgrád
	Város	Belgád, Grocka

3. A jó gyakorlat részletes bemutatása	
A gyakorlat rövid összefoglalása:	A Heritage Hubs projekt 10–16 éves fiatalokat vont be Szerbiából, Finnországból és Spanyolországból, hogy saját kulturális örökségüket diákok által készített digitális tartalmakon és csereprogramokon keresztül osszák meg egymással.

A gyakorlat részletes leírása:	A Heritage Hubs – Youth Heritage Exchange projekt 10–16 éves diákokat hozott össze Szerbiából, Finnországból és Spanyolországból, hogy megosszák és megismerjék egymás kulturális örökségét. A projekt lehetőséget adott a fiataloknak arra, hogy maguk határozzák meg, mi fontos számukra saját örökségükből, és ezt nemzetközi társaiknak is bemutassák, elősegítve a kölcsönös tiszteletet és a sztereotípiák lebontását. A gyakorlat két szakaszban valósult meg. 2018 őszén a diákok 11 iskolában (köztük egy Grockában) feltárták saját helyi örökségüket, és tanáraik segítségével digitális bemutatókat készítettek. A diákok helyi hagyományokat, ételeket, helyszíneket vagy szokásokat választottak, és rövid videókat vagy prezentációkat készítettek, amelyek segítették őket kulturális identitásuk tudatosításában. 2019 tavaszán a tanulók ellátogattak egymás külföldi iskoláiba, hogy személyesen is megosszák örökségüket. Például a szerb diákok bemutatták finnországi társaiknak a Slava ünnepét, míg a finnek a Lucia-napi hagyományt ismertették. A fogadó családok bevonták a látogatókat a mindennapi életbe és helyi szokásokba. Ez a közvetlen élmény kézzelfoghatóvá és izgalmassá tette az örökséget, és a gyerekek felfedezték, mennyi különbség és hasonlóság van kultúráik között.
Szükséges erőforrások:	191 158,59 € EU-támogatás. A projekt az EU Creative Europe programja és nemzeti szervek (pl. finn és szerb kulturális/oktatási minisztériumok) társfinanszírozásával valósult meg. Az emberi erőforrásokat 4 partnerszervezet munkatársai és 11 iskolában dolgozó felkészített

	pedagógusok biztosították. A támogatás fedezte a workshopokat, a szükséges anyagokat és a csereprogramok utazási költségeit.
Időkeret (kezdő- és végdátum):	2018.05.01 - 2020.01.31.
A siker bizonyítéka (elért eredmények):	A Heritage Hubs 2021-ben elnyerte a European Heritage Award / Europa Nostra Award díjat, amely a kulturális örökségoktatás kiválóságát ismeri el.
Tanulságok és átültethetőség (alkalmazhatóság):	A digitális tartalmak készítése számos előnyt biztosított, például betekintést a szerb kulturális örökségbe, a digitális készségek fejlesztését és a csapatmunkát. A digitális formátum ráadásul a legrelevánsabb módja az információmegosztásnak és új közönségek elérésének. Nagy arányban terjeszthető, könnyen hozzáférhető és egyszerűen megosztható.
További információ:	https://www.europeanheritageawards.eu/winners/heritage-hubs/
Kulcsszavak:	fiatalok; kulturális örökség; örökségedagógia; interkulturális csere; közösségi részvétel